

Afetlerde Eğitim Kurumları Güvenliği Kapsamında Öğretmen Yöneticilerin Rol ve Sorumlulukları ile İlgili Çıkarımlar

Implications Regarding The Roles and Responsibilities of Teachers Administrators in The Scope of Educational Institutions's Safety in Disasters

Melikşah Turan¹

Öz

Eğitim altyapısının ve yararlanıcılarının afetlerden zarar görmesi ve hizmet devamlılığının sağlanamaması dikkate alındığında dirençli eğitim altyapısı için etkin afet yönetim şemasına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu bağlamda okul yöneticilerinin afetlere yönelik hazırlık çalışmalarına, rol ve sorumluluklarına bakış açılarının değerlendirmek amaçlanmaktadır. Çalışma kapsamında ölçüt örnekleme metodu ile belirlenmiş Gümüşhane ilinin merkezinde bulunan 10 farklı okulda okul yöneticisi olarak görev yapmakta olan 26 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılarak yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Veriler 2019-2020 eğitim-öğretim güz-bahar döneminde toplanmıştır. Yapılan analizler sonucunda afet ve acil durumlarda rollerinin bulunmadığını belirten katılımcılar olması gereken rolleri belirttiklerinde ise çok geniş bir yaklaşım ortaya çıkarmışlardır. Katılımcı görüşlerinden planlamanın güncel olduğu ve paydaş ortaklıklarının yapıldığı görülmektedir. Afet yönetimi alanında eğitimini tamamlamış uzmanların teşkilat yapısına dâhil edilerek profesyonel birimler oluşturulması, tehlikelerin belirlenmesi, risk ve kriz planlarının hazırlanması, birimler için afet yönetiminin tüm evrelerinin mevzuat ile desteklenmesi ve afet ve acil durumlar için rollerin netleştirilmelidir. Eğitim altyapı direnci tüm boyutları ortaya konulup derinlemesine irdelenerek ele alınmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Afet, Güvenlik, Okul Güvenliği, Yönetici, Öğretmen.

Abstract

Considering that the education infrastructure and beneficiaries are damaged by disasters and service continuity is not ensured, an effective disaster management scheme is needed for resilient education infrastructure. In this context, it is aimed to evaluate the perspectives of school administrators on disaster preparedness, roles and responsibilities. Within the scope of the study, face-to-face interviews were conducted using semi-structured interview forms with 26 participants working as school administrators in 10 different schools in the center of Gümüşhane province, which were determined by criterion sampling method. The data were collected in the 2019-2020 academic year fall-spring term. As a result of the analysis, the participants who stated that they do not have a role in disaster and emergency situations, revealed a very broad approach when they stated the roles they should have. It is recommended that experts who have completed their training in disaster management are included in the organizational structure, creating professional units, identifying hazards, preparing risk and crisis plans, supporting all phases of disaster management with legislation for units, and clarifying roles for disasters and emergencies. Education infrastructure resistance should be addressed by revealing all its dimensions and examining them in depth.

Keywords: Disaster, Security, Safety School, Administrator, Teacher.

Araştırma Makalesi [Research Paper]

Submitted: 29 / 06 / 2021

Accepted: 25 / 09 / 2021

¹ Dr., Gümüşhane Üniversitesi, meliksahuran@gumushane.edu.tr, Orcid No: <https://orcid.org/0000-0002-0588-2191>.

Giriş

Afetlerin sıklığı ve şiddetindeki yoğun artış göz önünde bulundurulduğunda savunmasız gruplar arasında yer alan çocukların, afet ve acil durumlara maruz kalma olasılığından ötürü yetişkinlere göre daha yüksek seviyelerde zihinsel, duygusal ve bedensel stres yaşadıkları bilinmektedir (Benevolenza and DeRigne, 2019: 266; Ersoy ve Koçak, 2016: 1316). Özellikle afetler esnasında, güvenli olmayan tesisler (eğitim kurumları gibi) çocuklar ve yetişkinler için büyük tehdit oluşturmaktadır (Lai vd., 2016: 2). Dünyada çoğu bireyin, deprem, yangın, sel, heyelan, endüstriyel kazalar ve diğer doğa ve insan kaynaklı afet tehlikelerine maruz kalma olasılığı olan bölgelerde eğitim gördüğü ve/veya eğitmen olarak hizmet verdiği bilinmektedir (Ersoy and Koçak, 2016: 1316). Bu anlamda uyanık oldukları saatlerin büyük bir kısmını eğitim kurumlarında geçiren çocuklar, öğretmenler ve öğretim dışı personel için okulların güvenli alanlar olması beklenmektedir (Díaz-Vicario and Gairín Sallán, 2017: 89). Öğrenciler okul günlerinde okul personelinin gözetimi altında ve genellikle aile üyeleriyle iletişimsizdirler. Okul saatleri için ebeveyn/velilerinden okul personeline geçiş yapan çocukların sorumluluğunu yöneticiler, öğretmenler ve diğer okul personeli üstlenmektedir (Stough vd., 2018: 3). Eğitim kurumlarının bir afet olasılığına karşı hazırlıkları istenilen düzeyde değildir (Turhan ve Turan, 2012; 139). Okullar, toplumda afete dirençli bir kültür geliştirmek için en uygun yerlerdir (Ozmen, 2006; 391-392).

Eğitim öğretim esnasında tehlikelere maruziyetler sonucu dünyada ve ülkemizde pek çok kayıp gerçekleşmiştir. Örneğin; 1 Mayıs 2003 Çimenli (Bingöl) depreminde en büyük can kaybı bir okul yatakhaneinde meydana gelmiştir. (Dirik vd., 2003: 25). Benzer şekilde 23 Ekim ardından 9 Kasım 2011 tarihlerinde Van ve Erciş'te yaşanan depremler onlarca öğretmenin ölmesine, birçok okulun ciddi şekilde hasar görmesine ve yıkılmasına neden olmuştur. Depremlerin hafta içi ve okul saatlerinde meydana gelmiş olması halinde çok ağır can kayıplarının yaşanması kaçınılmaz olarak görülmektedir (Tanhan ve Kardaş, 2014: 105; Karancı vd., 2011: 64-65). Stough vd. (2018) çalışmalarında dünyadaki kaza, deprem, yangın, heyelan ve patlama gibi afet niteliği taşıyan olayların okullar üzerindeki etkilerini değerlendirmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Afetlerin Öğrenci, Öğretmen ve Diğer Personel Üzerine Etkileri

Olay	Tarih	Ülke	Etki
Feribot Kazası	16 Nisan 2014	Sewol/ Güney Kore	Okul Gezisi/ 250'si çocuk ve 10'u öğretmen olmak Toplam 295 kişi hayatını kaybetmiştir.
Deprem ve Tsunami	11 Mart 2011	Japonya	Ölümlerin % 6,5'i çocuktur. Ishinomaki' de, Miyagi Vilayeti, öğrencilerinin % 70'i felakette hayatını kaybetmiştir. Okawa'daki hayatını kaybeden 108 çocuktan; İlkokulda, 67 kişinin hayatını kaybettiği, yedi öğretmen ve okul öğretmenlerinin 13'ü kayıp olduğu belirtilmiştir.
Deprem	12 Mayıs 2008	Sichuan/ Çin	Yaklaşık 7.000 okul çöktüğü, depremde yaklaşık 10.000 öğrenci okuldayken hayatını kaybettiği belirtilmiştir. Wong, 2008
Yangın	16 Temmuz 2004	Hindistan	Tamil Nadu eyaletindeki Kumbakonam kasabası Üç katlı bir binada 800'den fazla öğrenci olduğu belirtilmiştir. Yaşları 8-10 arasında değişen toplam 94 çocuk hayatını kaybetmiş, 18'i ağır yaralanmıştır.
Heyelan	21 Ekim 1966	Aberfan Köyü/ Galler	Son ölü sayısı 144'tür. Tüm ölümlerin neredeyse yarısı Pantglas Ortaokulundaki çocuklar olduğu belirtilmiştir. 116'sı 7-10 yaş arası çocuk, ve beşinin öğretmen olduğu belirtilmiştir. Okul müdürü de beş çocuğun cesedini kucaklarken ölü bulunmuştur.
Patlama	18 Mart 1937	Londra	294'ün üzerinde öğrenci ve öğretmenler hayatını kaybederken, 184 kişinin de yaralı olduğu belirtilmiştir.

Stough vd., 2018; 1-18.

Farklı tehlikelere maruz kalma potansiyeli afet ve acil durumlara yönelik kurumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilecek esnek planların çok yeterli olamaması ve bireysel korumasını sağlayamayan yaş grubundaki çocukların okulda geçirdikleri vakit dikkate alındığında eğitim kurumlarının acil durum ve afet hazırlığı önem arz etmektedir (Oral, 2018: V). Okul personelleri genellikle öğrencilerle aynı afete maruz kalmakta ve benzer sorunlarla baş etmektedir. Bu bireyler ayrıca kendi kayıp ve stres faktörlerinin yanı sıra öğrencilerin de ihtiyaçlarına doğrudan yanıt veren ilk kişiler arasında görülmektedir (Costa vd., 2015: 2). Okullar nüfus merkezlerinde yer almaları ve bünyesinde bulundurdukları çocuk ve gençlerin refahından sorumlu olmalarından ötürü afet yönetimi döngüsünün tüm aşamalarında devreye girmektedir (Mutch, 2018; 347). Okullarda çocukları afetlere hazırlamak için çeşitli çalışmalar yürütülmesine rağmen çalışmaların yöntemleri ve zorluklarını belirlemek adına sistematik bir inceleme yapılmamıştır (Seddighi vd., 2020: 2). Afetlere karşı okul hazırlığı ile ilgili en yaygın literatür genellikle daha geniş afet literatüründen alınmış ve okullara kriz planları veya acil müdahale stratejilerinin nasıl geliştirileceği konusunda tavsiyelerde bulunulmuştur (Mutch, 2014: 10-11). Mirzaei vd. (2019) araştırmasında okul dirençlilik çalışmalarından 4 tema, 11 alt tema ve 99 kod ortaya koymuştur. Temalar, yapısal faktörler, yapısal olmayan faktörler, işlevsel süreç faktörleri ve tesisleri içermektedir. Alt temalar arasında ise bina standartları, okul ortamı, binanın fiziksel güvenliği, ekipman ve tesisler, yapısal olmayan bileşenlerin güvenliği ve güçlendirilmesi, altyapılar, iletişim (iç ve dış), eğitim, yönetim, sağlık ve insan-finans kaynakları yer almaktadır (Mirzaei vd., 2019: 1-13). Okul dirençliliğinin boyutları ve alt boyutları Fiziksel koşullar (Yapı, ekipman, çevre ve hijyen), insan kaynakları (Öğretmen ve

personel, öğrenci ebeveyn/veli,) Kurumsal (Planlama, Yönetim, Bütçe,), Dış ilişkiler (işbirliği, toplumsal ilişkiler, fon) şeklinde tanımlanmıştır. Okul direnci için önemli boyut öğrenci, öğretmen ve veliler tarafından afet yönetimi hakkında bilgi ile ölçülen insan kaynaklarının değerlendirilmesi olduğu varsayılmaktadır. (Shah vd.,2020; 44113-5). Cahill vd. (2010), çocukların dayanıklılığını ve refahını artırmak için anahtar koruyucu faktör modeli geliştirdikleri bir dizi psiko-sosyal ve zihinsel sağlık literatürünü özetlemişlerdir. Çalışma sonucunda elde edilen beş koruyucu faktör şunlardır:

- ✓ Emniyet ve güvenlik duygusu (Ben güvendeyim)
- ✓ Öz-değer (Saygı duyuyorum ve değerliyim)
- ✓ Sosyal bağlantı (İsteniyor ve gerekiyim. Katkıda bulunabilirim. Dinleyebilir ve duyulabilirim)
- ✓ Öz yeterlik (Kendime ve başkalarına bakmak için bir şeyler yapabilirim. Öğrenebilirim. Davranışlarımı kontrol edebilirim. Çevremi etkileyebilirim)
- ✓ Amaç, umut ve anlam duygusu (Hayat yaşamaya değer. Gelecek çabalamaya değer. Etrafımdaki dünyada değiştiremeyeceğim şeylerden sorumlu değilim).

Bir diğer çalışmada ise okul güvenliğini yönetmeye yönelik kapsamlı bir yaklaşıma doğru ilerlemeye çeşitli yönlerin katkıda bulunabileceği belirlenmiştir (Díaz-Vicario and Gairín Sallán, 2017: 102);

- ✓ Kapsamlı bir okul güvenliği yaklaşımının mevzuata dahil edilmesi,
- ✓ Geleceğin eğitim uzmanlarına temel eğitiminde güvenlik ve önleme ile ilgili konuların tanıtılması,
- ✓ Okul kültürünün bir parçası olarak bir güvenlik ve önleme kültürünün benimsenmesi.

Birleşmiş Milletler, okulların felaket öncesinde, sırasında ve sonrasında oynayabilecekleri roller konusunda ve kapsamlı okul güvenliği çerçevesinde riskleri azaltmayı amaçladığı açık bir rehberlik sunmuştur. Kapsamlı okul güvenliği, ulusal, bölgesel ve yerel okul sahası düzeylerinde afet yönetimi ile uyumlu eğitim politikaları ve uygulamaları ile ele alınmaktadır (UNISDR, 2015: 2);

1. Güvenli Öğrenme Tesisleri
2. Okul Afet Yönetimi
3. Risk Azaltma ve Dayanıklılık Eğitimi

Ülkemizde ise okullarda afet ve acil durum yönetimi kapsamında Risk değerlendirme ve planlama (tehlike ve risk analizi, okul ve aile planlaması), fiziksel korunma (zarar azaltma, sağlam ve güvenli okul binaları, standart operasyon prosedürleri), müdahale kapasitesini geliştirme(okul tatbikatları, öğrenci teslim prosedürleri) şeklinde üç ana faaliyet alanı bulunmaktadır (AFAD).

Depremlere temel alındığında okulların güçlendirilmesi amacı ile 05 Mayıs 2003 tarihinde 2003/29 nolu Genelgenin yayımlanması ile "şehirlerde önceki yıllarda 1998 Yılı Deprem Yönetmeliğine uygun olarak yapılmayan okul ve eğitim kurumlarına ait bina ve tesislerin depreme karşı güvenli hale getirilmesi için gerekli maliyet ve süre portrelerinin çıkarılması, fizibilite çalışmalarının yapılması, tamamlanan çalışmaların ise önceliklerine göre uygulamaya konulması talimatı valiliklere verilmiştir" (TBMM, 2010: 70). İstanbul'daki 3.300 devlet okulundan 639'u İSMEP kapsamında güçlendirilmiş olan 900 okul Türkiye Afet Müdahale Planında acil durum sığınağı olarak tespit edilmiştir (Dünya Bankası, 2016: 18). Milli Eğitim Bakanlığı ile UNICEF Türkiye Ofisi Van- Erçiş depremlerinin ardından bölgede eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi için birlikte çalışmalar yürütmüştür. Bölgede kullanılması için özel konteynırlar ile geçici derslikler oluşturulmuş ve okullar açılana kadar depremden etkilenen çocukların eğitim faaliyetlerine devam etmeleri sağlanmıştır. (UNICEF ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlık raporu, 2015: 21-22). Okulların onarım güçlendirme amacıyla 3.8 milyon YTL ödenek tahsis edilmiştir. Yine yaptırılan öğretmen evleri için 154 bin YTL ek nakdi yardım yapılmıştır (Sünbül vd.,1999: 440).

1. Araştırma

1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Toplum yapısı içerisinde temel kurumlardan biri olan okullarda görevli yöneticilerin afet ve acil durumlara yönelik oluşturulan hazırlık çalışmalarına ilişkin görüşleri alınmakla beraber bu çalışmalar sınırlı sayıdadır. Bu anlamda literatürdeki boşluğu doldurmak adına okul yöneticilerinin afetlere yönelik rol ve sorumluluklarının farkındalıkları ve hazırlık çalışmaları adına ne tür faaliyetler yürüttüğünün araştırılması gerekliliği doğmuştur. Temelde bu çalışma ile kendi korunmasını sağlayamayan grup olan çocuklara afet anında ilk müdahaleyi yapması beklenen okul yöneticilerinin afetlere yönelik hazırlık çalışmalarına, rol ve sorumluluklarına bakış açılarının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

1.2. Araştırmanın Deseni

Çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgu-bilim) deseni kullanılmıştır. Fenomenoloji "gerçek nedir?" sorusuna cevap arayan, olayların varlığını inceleme ve tanımlama yöntemidir. (Baş ve Akturan, 2017: 85). Fenomenoloji ile ilgilenen araştırmacılar genellikle tek bir kişiye özgü olan şeylere odaklanmak yerine kişiler arasındaki benzerlikleri araştırmaktadır (Seggie ve Bayyurt, 2017: 73). Çalışmamızda da bu kapsamda okul yöneticilerinin afetlere yönelik hazırlık çalışmalarına, rol ve sorumluluklarına bakış açılarını değerlendirmek adına fenomenoloji deseni kullanılması uygun görülmüştür.

1.3. Evren ve Örneklem (Araştırmanın Kapsamı)

Araştırmanın evrenini Gümüşhane ilindeki ilk ve orta düzey eğitim kurumlarında yönetici kademesinde bulunan eğitimciler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında araştırma katılımcılarını belirlemek adına seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden amaçsal örnekleme içerisinde yer alan ölçüt örnekleme metodu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Gümüşhane ilinin merkezinde bulunan 10 farklı okulda okul yöneticisi olarak görev yapmakta olan 26 katılımcı oluşturmaktadır.

1.4. Veri Toplama Araçları ve Yöntem

Araştırma yöntemi, betimsel araştırma olarak tasarlanmış nitel bir çalışmadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 2014 yılında İstanbul Büyükşehir Belediyesi Deprem Risk Yönetimi ve Kentsel İyileştirme Daire Başkanlığı Deprem ve Zemin İnceleme Müdürlüğü tarafından yürütülen Afet Odaklı Sosyal Hasar Görebilirlik Analizine İlişkin Veri Toplama Amaçlı Anket İşi çalışmasında geliştirilen " Afet Odaklı Sosyal Hasar Görebilirlik Projesi Muhtar Görüşmesi Kalitatif Soru Formu" isimli derinlemesine mülakat formunun alınan izinler doğrultusunda çalışma örnekleme uyarlanmasıyla oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Veri toplama aracı iki kısımdan meydana gelmektedir. İlk bölümde okul yöneticilerinin yaş, cinsiyet, görev süresi, eğitim durumu, branş vb. demografik değişkenleri yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcılara afet eğitimleri, hazırlık planları, tehlike ve risk analizleri, afetlerde rol ve sorumlulukları, davranış stilleri, güçlü ve zayıf yönleri, sivil toplum kuruluşları ve paydaş ortaklıklarını temel alan sorular yöneltilmiştir. Görüşmeler okul yöneticilerinden randevu alınarak, yüz yüze görüşme yolu ile gerçekleştirilmiştir. Veriler 2019-2020 eğitim-öğretim güz-bahar döneminde toplanmıştır. Görüşmeler okul yöneticilerinin ofislerinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı gereği görüşme süreleri değişiklik gösterse de ortalama olarak 35-40 dakikalık görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler yöneticilerden alınan izinler doğrultusunda ses kayıt cihazları ile kaydedilmiştir. Derinlemesine görüşmelerin tamamlanmasının ardından ses dokümanları deşifre edilip sorular doğrultusunda veriler çözümlenmiş ve çözümlenen veriler tekrar gözden geçirilmiştir. Veriler afet yönetimi alanından iki araştırmacı tarafından birbirlerinden bağımsız olarak analiz edilerek yorumlanmıştır. Araştırmada nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Yürütülen içerik analizi sonucunda veriler kodlanarak temalar ve alt temalar belirlenmiştir. İçerikler doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

3. Bulgular

Çalışma bulguları aşağıda özetlendiği gibidir.

Tablo 2. Araştırma Grubunun Demografik Özellikleri

Yaş	n	Medeni Durum	n
30 Yaş altı	1	Evli	22
31-35	6	Bekâr	4
36-40	6	Çalışma Yılı	
41-45	2	0-9	5
46-50	4	10-19	8
51-55	4	20-29	7
56 yaş ve üzeri	3	30 ve üzeri	6
Eğitim Durumu		İdari Tecrübe	
Lisans	22	0-4	7
Yüksek Lisans	4	5-9	8
		10-15	11

Araştırma katılımcılarının yaş dağılımlarına bakıldığında 30 yaş altı (n=1), 31-35 (n=6), 36-40 (n=6), 41-45 (n=2), 46-50 (n=4), 51-55 (n=4) ve 56 yaş ve üzeri (n=3) olduğu görülmektedir. Eğitim durumlarına bakıldığında ise lisans (n=22) ve yüksek lisans (n=4) mezunları katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların 22'si evli 4'ü bekadır. Katılımcıların çalışma yıllarına bakıldığında 0-9 yıl (n=5),

10-19 yıl (n=8), 20-29 yıl (n=7) ve 30 yıl ve üzeri (n=6) aralığında değişmektedir. İdari tecrübe açısından değerlendirildiğinde ise katılımcılardan 7'si 0-4 yıl, 8'i 5-9 yıl ve 11'i 10-15 yıl tecrübeye sahip olduğunu bildirmiştir (Tablo 2).

Tablo 3. Eğitim Alınan Birimler

Eğitim Alınan Birim	n
MEB	14
AFAD	7
İtfaiye	4
Üniversite	3
Kızılay	1

Çalışma katılımcılarının tamamı son beş yıl içerisinde afet ve acil durumlara ilişkin eğitim aldıklarını belirtmiştir. Katılımcıların eğitimleri sırasıyla MEB (n=14), AFAD (n=7), İtfaiye (n=4), üniversite (n=3) ve Kızılay (n=1) birimlerinden aldıkları görülmektedir. Katılımcıların tamamı eğitimlerin faydalı olduğunu belirtmişlerdir (Tablo 3).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir;

“...Eksik bilgilerimi tamamlıyorum...”

“...Yararlı Yaz döneminde olabilmeli....”

“...Yılda en az iki kez. ...tüm personel alıyor bu eğitimi. Öğrencilere aktarımı da eğitim alan öğretmenler tarafından oluyor. Genellikle il milli eğitim konferans salonun da eğer milli eğitim planlaması farklıysa bir okul merkez seçiliyor ...”

“...öğretmenlerimiz bizzat MEBBİS sisteminden başvurup bu eğitimleri alabiliyorlar...”

“...en azından ne yapacağını bilen insanlar olması...”

“...bilgi ve tecrübe edinmiş...”

Tablo 4. Eğitim İçeriğine İlişkin Temalar

Eğitim Konuları	Tema	n
	Tahliye	11
	Afet Farkındalık	7
	Yangın	10
	İlk Yardım	4
	Hafif Arama/ Kurtarma	2
	İş Güvenliği	2
	KBRN	1
	Yardım	1

Yapılan içerik analizi sonucunda ortaya çıkan “Eğitim İçeriği” teması 8 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Katılımcılar tarafından en çok belirtilen eğitim konuları tahliye (n=11), yangın (n=10), afet farkındalığı (n=7), ilk yardım (n=4), hafif arama kurtarma (n=2), iş güvenliği (n=2), KBRN (n=1) ve yardım (n=1) olarak belirlenmiştir (Tablo 4).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir;

“...Öğrenciler sadece bu tatbikatlara katılıyor....”

“...sadece yangına depreme yönelik değil kimyasal saldırıda biyolojik saldırıda ne olacak ise işte gerektiğinde gaz maskesi gerektiğinde sığınağa gitme gerektiğinde acil çıkış kapılarını veya merdivenlerini kullanma.....”

“...İlk yardım konusunda çok yeterli bilgimiz olduğunu düşünmüyorum. Okulumuzda bir hemşire var bu konuda şanslıyız...”

“...Tabii ki yararlı kendim gittimilk yardım eğitimi aldım çok şey öğrendim...”

Çalışma kapsamında yapılan analizde “afet ve acil durum planı” teması 3 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Katılımcıların tümü okullarında afet ve acil durumlara yönelik planların var olduğunu, periyodik olarak güncellendiğini ve paydaşlarla ortaklıklar çerçevesinde düzenlendiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir;

“...bu planları bizden sürekli istiyorlar...”

“...yönetmelik gereği bunlar belirli yıllarda yenilenmektedir....”

“...Okulumuz için bir acil durum planı geliştirildi.....”

“Paydaşlarımız bu işin içerisinde görev alıyor...” ”bundan haberdar personel acil durum planının neresinde olduğunu çok iyi biliyor....”

“...müdürlük tarafından Milli Eğitim Müdürlüğü’ne gönderiliyor ...”

“...Acil durum eylem planlarını önceden biz düzenliyorduk...son iki yıldır MEB’in MEB Bilişim Sisteminde oluşturduğu bir format var yani bizim burada tespit ettiklerimizi Bakanlık bizim okulumuzdaki süreci takip etmektedir ...”

Çalışma kapsamında “araç-ekipman” teması verilen cevaplar doğrultusunda 4 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Temalarda kullanılan kavramlar sıklıklarına göre; kişisel koruyucu donanım, söndürme, aydınlatma, ilk yardım ve ikaz alarm sistemleri olduğu görülmektedir.

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir:

“...Ekipman olarak alarm ve ikaz sistemleri..”, “biz bunları risk yönetimi olarak MEBBİS sistemine girdik maliyet çalışmaları devam ediyor...”

“...Her katta acil durumdaki müdahale edecek ekiplerin listesi koridorlarda ilgili yerlerde asılmıştır”. “...müdahale edebilecek ekipmanlar mevcuttur...”

Tablo 5. Tehlike

Tehlike	Tema	n
	Deprem	9
	Toprak Kayması	7
	Sel	4
	Yangın	13
	Patlama	4
	Elektrik	8
	Saldırı	2

Analiz sonucunda “tehlike” teması 7 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Temalarda kullanılan kavramlar sıklıklarına göre incelendiğinde; yangın (n=13), deprem (n=9), elektrik (n=8), toprak kayması (n=7), düşme (n=5), sel (n=4), patlama (n=4) ve saldırı (n=2) olduğu görülmektedir (Tablo 5).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir:

“...yangın tehlikesi, taş düşmesi, nükleer tehditler, deprem, savaş, trafik kazası riski...”

Tablo 6. Güçlü Yön

Güçlü Yönler	Tema	n
	Konum	8
	Haberleşme	3
	Veliler	5
	Personel	7
	Eğitim	4
	Alarm Sistemi	6
	Yapı	3
	Ekipman	5
Planlama	4	

Çalışma kapsamında yürütülen içerik analizi sonucunda “Güçlü Yönler” teması 9 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Temalarda kullanılan kavramların sıklıklarına göre; konum (n=8), personel (n=7), alarm sistemleri (n=6), ekipman (n=5), veliler (n=5), planlama (n=4), eğitim (n=4), yapı (n=3) ve haberleşme (n=3) şeklinde olduğu görülmüştür (Tablo 6).

Tablo 7. Zayıf Yön

Zayıf Yönler	Tema	n
	Eğitim	2
	Yerel Katılım	2
	Ulaşım	2
	Yapı	4
	Denetim	2
	Bütçe	4
	Ekipman	2

İçerik analizi sonucunda “Zayıf Yönler” teması 7 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Temalarda kullanılan kavramların sıklıklarına göre; bütçe (n=4), yapı (n=4), Eğitim (n=2), yerel katılım (n=2), ulaşım (n=2), denetim (n=2) ve ekipman (n=2) şeklinde olduğu görülmüştür (Tablo 7).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir:

“...Afeti atlattıktan sonra hayatın normal şekilde devam etmesi için hiçbir hazırlık yok...”

“...her mahallenin her okulun toplanma alanı varsa ki var o toplanma alanlarının da yardım alacağı acil durum merkezlerinin olması lazım...”

“...hızlı büyüyen kentin alt yapısı, denetim eksikliği, binaların mevzuata uygun yapılmaması, bilinç eksikliği...”

“...arama kurtarma görevlisi olarak görünüyorum kurtarma sonrası ilk yardımda yine ben görünüyorum ama sorun ki ben burada bunu yapabilir misiniz yapamam gibi geliyor...”

Tablo 8. Hizmet Devamlılığı

Hizmet Devamlılığı	n
Sağlanır	16
Sağlanamayabilir	10

Çalışma kapsamında katılımcıların hizmet devamlılığı ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde 16 katılımcı hizmet devamlılığının sağlanacağını, 10 katılımcı ise hizmetlerin kesintiye uğrayacağını ifade etmiştir (Tablo 8).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir:

“...her türlü faaliyet internet ortamında olduğu için internet kesilmediği sürece faaliyetlerimiz devam eder...”

“...hangi dosyanın bile daha önce çıkacağını hangisinin kalacağını bile daha önceden belirlenmiş durumda...”

“...itfaiyeyi destekleyecek anında müdahale edebilecek şekilde ayarlanmış yangın sistemi... ayrıca herhalde 20 tondan fazla su depomuz var”

Tablo 9. Davranış

Davranış	Tema	n
	Tahliye	14
	Güvenli alanlar	17
	Doğru Davranış Stilleri	15
	İletişim	12
	Organizasyon	16

Çalışma kapsamında içerik analizi sonucunda “Davranış” teması 5 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Temalarda kullanılan kavramların sıklıklarına göre; güvenli alan (n=17), organizasyon (n=16), doğru davranış stili (n=15), tahliye (n=14) ve iletişim (n=12) şeklinde olduğu görülmüştür (Tablo 9).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir:

Güvenli alan

“...hareket tarzını bildikten sonra can kaybının minimum düzeye ineceğini...”

“... hareket tarzını bilmek önemli..”

“...çocuklara deprem anında yapabilecekleri şey sağlam bir masanın altına girerek küçülmenin yapılması.....”

“...cenin pozisyonunda saklanmaları.....”

“...olay mahallini terk edilemiyorsa en az etkilenebilecek şekilde kendini korumaya almak...”

“...kendimize dikkat edecek sağlam bir yer bulmalıyız, bina içerisinde çok katlı binadaysak merdiven boşluklarına doğru koşmamamız gerekir, asansöre doğru gitmememiz gerekir, olduğumuz yerde sabitlenmiş sağlam bir şeyin yakınında veya altında durmamız gerekir....”

“...önce güvenlik önlemi, güvenlik önlemi alırım....”

“...depremde daha sağlam olduğuna inandığımız yerde cenin pozisyonu alarak...”

“...yaşam üçgeni oluşur...”

Tahliye

“.....bir katta 8 sınıfımız var 4 sınıf bir taraftan 4 sınıf farklı taraftan iniyor dolayısıyla bu konuda bir organizasyon otomatik....”

“...tahliye nasıl yapılır, acil durum planlamasında görevlendirmeler...”

“...tahliye planlarımız doğrultusunda toplanma alanlarına ulaşmak....”

“...Tahliye planları noktasında gerekli tedbirleri zaten aldık....”

“...tahliye tatbikatları yapıyoruz...”

“...tahliye planlarında sivil savunma kulübü ile organize olarak aynı şekilde yapılan ekipler var...”

İletişim organizasyon

“...önce ilgili bölümlere haber vermek...”

“...en kısa sürede haber verilmesi...”

“...Öncelikle hemen bilgi vermek gerekiyor ...”

“...bir arama kurtarma grubunda, ilk yardım grubunda vs. görevliyiz....”

“...sivil savunma planlarımızda da belirtildiği gibi ekiplerimiz var..”

“öğrenci sayısına göre belli sağlık ve güvenlik tedbirlerinin alınması gerekiyor”

“...sonra yardıma ihtiyacı olanlara kendimizi riske atmadan yardım etmek....”

Tablo 10. Rol

Rol	Tema	n
	Evet	0
	Hayır	15
	Bilmiyorum	11

Katılımcılar afet ve acil durumlarda rollerinin bulunmadığı (n=15) ya da rollerinin olup olmadığını bilmediklerini (n=11) belirtmişlerdir (Tablo 10).

Tablo 11. Beklenen Rol

Beklenen Roller	Tema	n
	Koordinasyon	6
	İletişim	5
	Lojistik	8
	Barınma	11
	Psikolojik Destek	5
	Eğitim	8
	Toplanma Alanı	9

Çalışma kapsamında "Beklenen Roller" teması 7 farklı alt boyutta sınıflandırılmıştır. Temalarda kullanılan kavramların sıklıklarına göre; barınma (n=11), toplanma alanı (n=9), eğitim (n=8), lojistik (n=8), koordinasyon (n=6), psikolojik destek (n=5) ve iletişim (n=5) şeklinde olduğu görülmüştür (Tablo 11).

Katılımcılar ilgili soruya aşağıda belirtilen şekillerde cevap vermişlerdir:

- "...yakınımızdan başlayarak uzağa doğru yardım da bulunabiliriz..."
- "...spor salonlarını mesela halkımıza açabiliriz ..."
- "...Bizim zaten bir protokolümüz var Herhangi bir afet durumunda birbirimiz ile yardımlaşma protokolüdür..."
- "...toplanma alanlarını nasıl hareket edeceklerini hangi personelimizi kullanacaklarını mutlaka bir plan yapıp bizim ile paylaşmalıdırlar..."
- "...Toplanıyorduk mahalle muhtarı geliyordu işte çevreden paydaşlarımız geliyordu velileri çağırıyorduk belediyeden yetkilileri çağırıyorduk ve böyle ortaklaşa bir şeyler yapıyorduk..."
- "...Okulların eğitim ile ilgili sorumlulukları olabilir bir de personel ile ilgili destek..."
- "...Belki okul bahçeleri toplanma alanı olabilir. İlaç olsun besin olsun toplanma alanı okul bahçesi olabilir. Belli miktarda ilaç yiyecek içecek okullarda bulundurulabilir..."
- "...uzmanlardan bilgi almış öğretmenler çevreyi velilere bilgi verebilir..."
- "...o bölgenin sağlık yani yaralıların tedavi olabileceği seyyar hastaneler kurulabileceği işte seyyar aş evlerinin kurulabileceği yerlerdir..."
- "...okulu mahalle kullanacaktır..."
- "...Okulların kesinlikle barınma ile ilgili sorumlulukları olmalı. Bilinçlendirme ile ilgili sorumlulukları olmalı..."
- "...insanlar burada kendini güvende hissedebilir..."

Sonuç ve Değerlendirme

Katılımcı görüşleri son beş yıl içerisinde afet ve acil durumlara yönelik eğitimlerin alındığını ve katılımcılar için faydalı olduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca eğitimlerin periyodik olarak öğretmenlere de idarecilere de verildiği belirlenmiştir. Ancak katılımcılardan bazıları aldıkları eğitimlerin öğrencilerle uygulanacak seviyede olmadığını, farklı ve kapsamlı şekilde eğitim almadıklarını belirtmişlerdir. Katılımcılar tarafından en çok belirtilen eğitim konuları tahliye, yangın, afet farkındalığı, ilk yardım, hafif arama kurtarma, iş güvenliği, KBRN ve yardım olarak belirlenmiştir.

Çalışma sonucunda eğitim devamlılığının kurum içi olduğu görülmüştür. Afet ve acil durumlarda rollerinin bulunmadığını belirten katılımcılar, olması gereken rolleri belirttiklerinde çok geniş bir yaklaşım ortaya çıkarmışlardır. Katılımcıların kendilerinden ve birimlerinden beklenen roller ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde barınma, toplanma alanı, eğitim, lojistik, koordinasyon, psikolojik destek ve iletişimin ön plana çıktığı görülmüştür.

Çalışmada katılımcıların tümü okullarında afet ve acil durumlara yönelik planların var olduğunu, periyodik olarak güncellendiğini ve paydaşlarla ortaklıklar çerçevesinde düzenlendiğini belirtmiştir. Rasyonel planlama için birimlerin belirlediği güçlü ve zayıf yönlerin afet yönetimi planlarına dahil edilmesi önem arz etmektedir. Katılımcıların tehlikelere ilişkin görüşlerinin ise yangın, deprem, elektrik, toprak kayması, düşme, sel, patlama ve saldırı olduğu görülmüştür. Ayrıca ilgili kurumların ekipman altyapılarında; kişisel koruyucu donanım, söndürme, aydınlatma, ilk yardım ve ikaz alarm sistemleri olduğu belirlenmiştir. Katılımcı görüşlerine göre birimlerin güçlü yönlerinin; konum, personel, alarm sistemleri, ekipman, veliler, planlama, eğitim, yapı ve haberleşme şeklinde olduğu, zayıf yönlerinin ise; bütçe, yapı, eğitim, yerel katılım, ulaşım, denetim ve ekipman şeklinde olduğu görülmüştür. Katılımcıların birimlerin hizmet devamlılığı hakkındaki görüşleri değerlendirildiğinde 16'sı hizmet devamlılığının sağlanacağını, 10'u ise hizmetlerin kesintiye uğrayacağını ifade etmiştir. Ayrıca bazı düzenlemeler ile hizmet aksaması yaşanılmayacağı vurgulanmıştır. Katılımcıların davranış stilleri ile ilgili görüşleri değerlendirildiğinde doğru davranış stili olarak güvenli alan oluşturma, organizasyon oluşturma ve bu organizasyona dâhil olma, tahliye ve iletişim vurgulanmıştır. Katılımcıların afet ve acil durumlarda rollerinin bulunmadığını ya da rollerinin olup olmadığını bilmedikleri görülmüştür.

Afetler insanları yerinden ederek, eğitim kurumlarını hasara uğratarak ve ailelerinin geçimlerini sağlamalarına yardımcı olmak için çocukları işgücüne iterek çocukların eğitimini kesintiye uğratabilmektedir (Kousky, 2016: 73). Okulların ve diğer resmi binaların afet sonrasında hemen kullanılabilir durumda olmasının parayla ifadesi mümkün değildir. (Gülkan ve Utkutuğ, 2003: 22). Bunun aksine Sulkowski and Lazarus afet sonrası yeterli kaynak ve destek alan çocuklar ve okulların iyileşme

şansının büyük olacağını belirtmiştir. (Sulkowski and Lazarus, 2013:10). Eğitim sektörünün afet dayanıklılığı entegre planlama ve uygulama yaklaşımı ile sağlanabilir. Bu bağlamda, afet yöneticileri, kamu ve özel eğitim sektörleri, okul personeli, öğrenciler ve ebeveynler, afetlerin yönetimini gerçekleştirmede kapsamlı bir eylem planı geliştirmek için sinerji oluşturmalarıdır (Shah vd.,2020: 44121). Afet yönetimi alanında eğitimini tamamlamış uzmanların teşkilat yapısına dâhil edilerek profesyonel birimler oluşturulması, tehlikelerin belirlenmesi, risk ve kriz planlarının hazırlanması, birimler için afet yönetiminin tüm evrelerinin mevzuat ile desteklenmesi ve afet ve acil durumlar için rollerin netleştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca katılımcı görüşmelerinden yola çıkılarak bölgesel afetler için güncel bilgilerle risk yönetimi yapılmasını sağlayacak modüller ile eğitimin desteklenmesi önerilmektedir. Politika oluşturma ve planlama süreçlerinde eğitim altyapısı direnci değerlendirilmelidir. Eğitim altyapı direnci tüm boyutları ortaya konulup derinlemesine irdelenerek ele alınmalıdır. Gelecek araştırmalar için afetlere yönelik rol ve sorumluluklarının belirlenmesi bağlamında farklı branşlardaki öğretmenler, eğitim dışı okul personelleri (güvenlik görevlisi, yemekhane ve temizlik personeli, okul hemşiresi vb.), veliler ve öğrencilerin örneklem olarak kullanılması önerilmektedir. Ayrıca farklı düzeydeki eğitim kurumlarında (ilköğretim, ortaöğretim, üniversite, özel eğitim vb.) çalışmanın tekrarlanarak literatüre katkı sağlanması önerilmektedir.

Kaynakça

- AFAD, (2021). Afete Hazır Okul. Erişim Tarihi: 04.04.2021 <https://www.afad.gov.tr/afadem/afete-hazir-okul>
- Baş, T., & Akturan, U. (2017). *Sosyal Bilimlerde Bilgisayar Destekli Nitel Araştırma Yöntemleri*. (3. Baskı), Ankara, Türkiye: Seçkin Yayıncılık.
- Benevolenza, M. A., & DeRigne, L. (2019). The Impact Of Climate Change And Natural Disasters On Vulnerable Populations: A Systematic Review Of Literature. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 29(2), 266-281.
- Cahill, H., Beadle, S., Mitch, J., Coffey, J., & Crofts, J. (2010). *Adolescents in Emergencies*. Parkville: Youth Research Centre, The University of Melbourne.
- Costa, R., Hansel, T. C., Moore, M., Many, M., & Osofsky, J. (2015). Teachers And School Personnel As First Responders Following Disasters: Survivors And Supporters. *J Trauma Stress Disor Treat*, 4(4).
- Díaz-Vicario, A., & Gairín Sallán, J. (2017). A Comprehensive Approach To Managing School Safety: Case Studies In Catalonia, Spain. *Educational Research*, 59(1), 89-106.
- Dirik, K., Yürür, Y. D. D. T., & Demirbağ, A. G. H. (2003). *1 Mayıs 2003 Çimenli (Bingöl) Depremi Değerlendirme Raporu*. Hacettepe Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Jeoloji Mühendisliği Bölümü.
- Dikmenli, Y., & İbrahim, G. A. F. A. (2017). Farklı Eğitim Kademelerine Göre Afet Kavramı. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (44), 21-36.
- Dünya Bankası, (2016). *İstanbul Deprem Riskini Azaltma ve Acil Durum Hazırlık Projesi İçin Türkiye Cumhuriyeti'ne Sağlanan 310,0 Milyon Avro (400,0 Milyon Abd\$ Eşdeğeri) Tutarındaki Bir Krediyeye Ve 109,8 Milyon Avro (150 Milyon ABD\$ Eşdeğeri) Tutarındaki Ek Finansman Kredisine İlişkin Uygulama Tamamlama Ve Sonuç Raporu* (IBRD-47840 ve IBRD-80330). Rapor No: ICR00003698 <https://www.ipkb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/05/ismep-proje-kapanis-raporu.pdf>
- Ersoy, Ş., & Koçak, A. (2016). Disasters And Earthquake Preparedness Of Children And Schools İn Istanbul, Turkey. *Geomatics, Natural Hazards and Risk*, 7(4), 1307-1336.
- Gülkan, P., & Utkutuğ, D. (2003). Okul Binalarının Deprem Güvenliği İçin Minimum Dizayn Kriterleri. *Türkiye Mühendislik Haberleri Sayı 425*, 13-22.
- Graham, J., Shirm, S., Liggin, R., Aitken, M. E., & Dick, R. (2006). Mass-Casualty Events At Schools: A National Preparedness Survey. *Pediatrics*, 117(1), e8-e15.
- Mutch, C. (2018). The Role Of Schools İn Helping Communities Copes With Earthquake Disasters: The Case Of The 2010–2011 New Zealand Earthquakes. *Environmental Hazards*, 17(4), 331-351.
- Kano, M., & Bourque, L. B. (2007). Experiences With And Preparedness For Emergencies And Disasters Among Public Schools İn California. *NASSP bulletin*, 91(3), 201-218.
- Karancı, A. N., Kalaycıoğlu, S., Erkan, B. B. B., Özden, A. T., Çalışkan, İ., & Özakşehir, G. (2011). *Tabanlı-Van (23 Ekim 2011) ve Edremit-Van (9 Kasım 2011) Depremleri İnceleme Raporu*. Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Afet Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi, Ankara.

- Kousky, C. (2016). Impacts Of Natural Disasters On Children. *The Future of children*, 73-92.
- Lai, B. S., Esnard, A. M., Lowe, S. R., & Peek, L. (2016). Schools And Disasters: Safety And Mental Health Assessment And Interventions For Children. *Current psychiatry reports*, 18(12), 1-9.
- Mirzaei, S., Mohammadinia, L., Nasiriani, K., Dehghani Tafti, A. A., Rahaei, Z., Falahzade, H., & Amiri, H. R. (2019). School Resilience Components In Disasters And Emergencies: A Systematic Review. *Trauma Monthly*, 24(5), 1-13.
- Mutch, C. (2014). The Role Of Schools in Disaster Preparedness, Response And Recovery: What Can We Learn From The Literature?. *Pastoral Care in Education*, 32(1), 5-22.
- Hyder, S., Manzoor, A. F., & Iqbal, M. A. (2020). Policy Implementation: Teachers' Role as First Responders in Emergencies and Disasters. *Kesmas: Jurnal Kesehatan Masyarakat Nasional (National Public Health Journal)*, 15(4).
- UNISDR, (2015). *Comprehensive School Safety*. In: UNISDR, editor. Brussels, Belgium: UNISDR; 2015. Erişim Tarihi: 03.04.2021, https://www.preventionweb.net/files/55548_cssframework2017.pdf
- Oral, V. (2018). İlköğretim Okullarının Afet ve Acil Durumlara Yönelik Kurumsal Hazırlıklarının Değerlendirilmesi (Gümüşhane İli Örneği), Gümüşhane Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane.
- Ozmen, F. (2006). The Level Of Preparedness Of The Schools For Disasters From The Aspect Of The School Principals. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, 15(3), 383-395.
- Seddighi, H., Sajjadi, H., Yousefzadeh, S., López, M. L., Vameghi, M., Rafiey, H., ... & Fonseca, M. G. (2020). Students' Preparedness For Disasters In Schools: A Systematic Review Protocol. *BMJ paediatrics open*, 4(1).
- Seggie, F. N. & Bayyurt, Y. (2017). *Nitel Araştırma Yöntemlerine Giriş. Nitel Araştırma Yöntem, Teknik, Analiz Ve Yaklaşımları*. (2.Baskı). Ankara, Türkiye: Anı Yayıncılık.
- Shah, A. A., Gong, Z., Ali, M., Jamshed, A., Naqvi, S. A. A., & Naz, S. (2020). Measuring Education Sector Resilience in The Face Of Flood Disasters in Pakistan: An Index-Based Approach. *Environmental Science and Pollution Research*, 27(35), 44106-44122.
- Stough, L. M., Kang, D., & Lee, S. (2018). Seven School-Related Disasters: Lessons For Policymakers And School Personnel. *Education Policy Analysis Archives*, 26, 100.
- Sulkowski, M. L., & Lazarus, P. J. (2013). Five Essential Elements Of Crisis Intervention For Communities And Schools When Responding To Technological Disasters. *International Journal of School & Educational Psychology*, 1(1), 3-12.
- Sünbül, A. B., Dağdeviren, U., Gündüz, Z., & Arman, H. (2007). 1999 Marmara Depremi Sonrası Adapazarı Şehir Merkezi Hasar Durumlarının Analizi ve Deprem Ekonomik Boyutu. *TMMOB Afet Sempozyumu*, 433-442.
- Tanhan, F., & Kardaş, F. (2014). Van depremini yaşayan ortaöğretim öğrencilerinin travmadan etkilenme ve umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Sakarya University Journal of Education*, 4(1), 102-115.
- TBMM, (2010). *Deprem Riskinin Araştırılarak Deprem Yönetiminde Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Raporu*.
- Turhan, M., & Turan, M. (2012). Ortaöğretim kurumlarında güvenlik. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 1(1), 121-142.
- UNICEF & Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, (2015). *Van - Erciş Depremleri Sonrası Yürütülen Psikososyal Destek Programlarının Değerlendirilmesi Değerlendirme Raporu*, ISBN: 978-92-806-4821-8

Extended Abstract

Aim and Scope

With this study, it is aimed to evaluate the perspectives of school administrators, who are expected to give the first response to the children, who cannot provide their own protection, in the event of a disaster, on the preparations for disasters, their roles and responsibilities. The universe of the research consists of trainers who are at the managerial level in primary and secondary education institutions in Gümüşhane. Within the scope of the study, the criterion sampling method, which is one of the non-random sampling methods, which is included in the purposive sampling method, was used in order to

determine the research participants. The study group of the research consists of 26 participants who work as school administrators in 10 different schools located in the center of Gümüşhane.

Methods

It is a qualitative study designed as descriptive research as a research method. As a data collection tool in the research, "Disaster-Focused Social Vulnerability Project Headman Interview Qualitative" developed in the Survey for Data Collection on Disaster-Focused Social Vulnerability Analysis conducted by the Earthquake and Soil Investigation Directorate of Istanbul Metropolitan Municipality Earthquake Risk Management and Urban Improvement Department in 2014. Semi-structured interview forms created by adapting the in-depth interview form called "Questionnaire" to the study sample in line with the permissions obtained were used. The data collection tool consists of two parts. In the first part, school administrators' age, gender, tenure, education level, branch, etc. demographic variables. In the second part, questions based on disaster training, preparedness plans, hazard and risk analyzes, roles and responsibilities in disasters, behavior styles, strengths and weaknesses, non-governmental organizations and stakeholder partnerships were asked to the participants. Interviews were carried out through face-to-face interviews by making an appointment with the school administrators. The data were collected in the 2019-2020 academic year fall-spring term. Interviews were held in the offices of school administrators. Although the duration of the interviews varied due to the purpose of the research, interviews were held for 35-40 minutes on average. The interviews were recorded with voice recorders in line with the permissions obtained from the managers. After the in-depth interviews were completed, the audio documents were deciphered, the data were analyzed in line with the questions, and the analyzed data were reviewed again. The data were analyzed and interpreted independently by two researchers from the field of disaster management. Content analysis method, one of the qualitative data analysis methods, was used in the research. As a result of the content analysis carried out, the data were coded and themes and sub-themes were determined. The contents are supported by direct quotations.

Findings

All of the study participants stated that they had received training on disasters and emergencies in the last five years. Some of the participants stated that they did not receive a different and comprehensive education that they applied with the student. It has been determined that the trainings are given periodically to both teachers and administrators. The most mentioned training topics by the participants were determined as evacuation, fire, disaster awareness, first aid, light search and rescue, occupational safety, CBRN and aid. In the study, it was determined that all of the participants had disaster and emergency plans in their schools, they were updated periodically and they were organized within the framework of partnerships with stakeholders. The participant's views on the danger were evaluated and it was observed that there were fire, earthquake, electricity, landslides, falls, floods, explosions and attacks. In the equipment infrastructures of the participants; personal protective equipment, extinguishing, lighting, first aid and warning alarm systems. With the opinions of the participants, it was seen that the strengths of the units were in the form of location, personnel, alarm systems, equipment, parents, planning, training, structure and communication. With the opinions of the participants, it was seen that the weaknesses of the units were in the form of budget, structure, slope, local participation, transportation, inspection and equipment. When the service continuity of the units is evaluated with the opinions of the participants, 16 participants stated that the service continuity will be ensured, and 10 participants stated that the services will be interrupted. It has been emphasized that there will be no service disruptions with some regulations. When the participants' views on their behavior styles were evaluated, the correct behavior style was to create a safe space, create an organization and be included in this organization, evacuate and communicate. It has been observed that the participants do not know whether they have a role in disasters and emergencies or whether they have a role. When the views of the participants about the roles expected from them and their units were evaluated, it was seen that they were in the form of accommodation, assembly area, education, logistics, coordination, psychological support and communication.

Conclusion

It has been seen that training has been received in the last five years and the trainings have been beneficial for the participants. It should be supported by training modules that can manage risk with up-to-date information for regional disasters from participant interviews. Continuity of education has been observed to be in-house. The participants, who stated that they do not have a role in disaster and emergency situations, revealed a very broad approach when they stated the roles they should have. It is seen from the participant opinions that the planning is up-to-date and stakeholder partnerships are made. When all phases of disaster management are supported by laws and regulations, such as the continuity of planning processes, its effectiveness will increase. Disaster management will be used rationally in line with strengths and weaknesses. The effectiveness of the disaster management system should be increased in order to prevent service disruption. Disaster management efficiency will be ensured with the Emergency aid and disaster management units to be established within its structure. Our study will form a basis for future research on the role of teachers as first responders in educational settings and schools in the current disaster management system. It is recommended that

experts who have completed their training in disaster management are included in the organizational structure, creating professional units, identifying hazards, preparing risk and crisis plans, supporting all stages of disaster management with legislation for units, and clarifying their roles in disasters and emergencies. In addition, based on participant interviews, it is recommended to support education with modules that will enable risk management with up-to-date information for regional disasters. Education infrastructure resilience should be evaluated in policy making and planning processes. Education infrastructure resistance should be addressed by revealing all its dimensions and examining them in depth. It is suggested that teachers from different branches, non-educational school personnel (security guard, cafeteria and cleaning personnel, school nurse, etc.), parents and students should be used as samples for future research in order to determine their roles and responsibilities for disasters. In addition, it is recommended to contribute to the literature by repeating the study in educational institutions at different levels (primary education, secondary education, university, special education, etc.).